

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSÁNAK HIVATALA
RENDESZETI IGAZGATÓSÁG
AZ ENSZ ÁLTAL AKKREDITÁLT NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNY

Az alapvető jogok biztosának

JELENTÉSE

az RI-AJBH-7/2020. számú ügyben,
rendőrségi panasz eljárás tárgyában.

Érintett szerv(ek): Sz. város Rendőrkapitányság

2020. hónap

Az eljárás megindítása

Panaszos¹ (a továbbiakban: panaszos) 2020. február 22-én nyújtotta be panaszát a korábbi Független Rendészeti Panasztestülethez (a továbbiakban: Testület) a vele szemben 2020. január 4-én foganatosított közlekedésrendészeti intézkedés miatt.

A panaszos beadványában sérelmezte a közlekedésrendészeti intézkedés tényét, vezetői engedélyének, a gépjármű forgalmi engedélyének, valamint rendszámablájának elvételét, továbbá az intézkedés során alkalmazott hangnemet és bánásmódot.

Tekintettel arra, hogy a beadványban megfogalmazott sérelmek felvetik a panaszos alapvető jogainak sérelmét, továbbá figyelemmel a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 92. §-ának (1) bekezdésében, valamint az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 18. §-ának (1) bekezdése f) pontja és 39/F. §-ában foglalt hatásköri szabályokra, vizsgálatot indítottam.

Az Országgyűlés a *Kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény, valamint egyes törvényeknek a kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvénnyel kapcsolatos módosításáról* szóló 2019. évi CIX. törvénnyel az alapvető jogok biztosának hatáskörébe utalta a rendészeti panaszok kivizsgálásának lehetőségét. Ennek megfelelően immár e kifejezetten hatósági eljáráshoz kapcsolódó, azt kiegészítő ombudsmani típusú vizsgálat is az alapvető jogok biztosának feladata.

A panaszos kérte továbbá a szabálysértési hatóság döntésének felülbírálatát, amely azonban nem tárgya az Rtv. 92. §-a szerinti rendőrségi panaszeljárásnak.

Az érintett alapvető jogok

- Az emberi méltósághoz való alapvető jog [Alaptörvény II. és III. cikk]
- A tisztességes hatósági eljáráshoz, megfelelő ügyintézéshez való jog [Alaptörvény XXIV. cikk]

Az alkalmazott jogforrások

- Magyarország Alaptörvénye
- Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény [a továbbiakban: Ajbt.]
- A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény [a továbbiakban: Rtv.]
- A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény [a továbbiakban: Szabs. tv.]
- A közúti közlekedési igazgatási feladatokról, a közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról szóló 326/2011. (XII. 28.) Korm. rendelet [a továbbiakban: Kki. rendelet]
- A közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet [a továbbiakban: KRESZ]
- A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet [a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat]

¹ Az Ajbt 39/L§ (1) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

A tényállás megállapításai

1. A panaszbeadvány

A panaszos sérelmezte, hogy 2020. január 4-én közlekedésrendészeti intézkedés alá vonták, amelynek során tőle elvették osztrák jogosítványát, a gépjármű forgalmi engedélyét, valamint annak rendszámát. A panaszos álláspontja szerint a kérdéses rendszám magántulajdonban van, így jogosulatlanul vették azt el tőle. A panaszos álláspontja szerint vezetői engedélyét is jogtalanul vették el, mivel az előírt „utánpéztési” kötelezettségének eleget tett.

A panaszos sérelmezte továbbá a járőrök ügyéhez való hozzáállását, különösen azt, hogy őt bűnözőként kezelték, valamint az egyik rendőr felszólította, hogy „fogja be”.

2. A rendőrség álláspontja

A panasz kivizsgálása során, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kértem a rendőrségtől a panaszolt intézkedésről, valamint kértem, hogy küldjék meg az azzal kapcsolatos további rendőrségi dokumentumokat, és a konkrét kérdésekkel összefüggésben a rendőrség álláspontját.

a) A Rendőrkapitányság vezetőjének tájékoztató levele a következő információkat tartalmazza:

A panaszossal szemben a Rendőrkapitányság szolgálatparancsnoka, Sz. J. r. törzsőrmester kezdeményezett intézkedést 2020. január 4-én, 15 óra 30 perckor. Az intézkedés biztonságos végrehajtása érdekében a szolgálatparancsnok – mivel egyedül volt – a helyszínre hívta F. I. P. r. törzsőrmestert és Zs. I. r. őrmestert.

A nyilvántartások lekérdezésekor kiderült, hogy a panaszos Osztrák Köztársaság által kiállított vezetői engedélyét visszavonták, a gépjármű forgalmi engedélye 2019. december 4-én, a gépjármű rendszáma pedig 2019. szeptember 7-én lejárt. A kérdéses dokumentumokat és a rendszám táblát a rendőrök a * számú erre a célra rendszeresített átvételi elismervény ellenében elvették, a panaszossal szemben pedig szabálysértési feljelentést tettek.

A panaszossal szembeni szabálysértési eljárás során a panaszos elmondta, hogy 3-5 évvel ezelőtt elvégzett egy „utánpéztést” (bár az igazolást az okmányirodában nem mutatta be). A panaszos közölte továbbá, hogy a gépjárművet éppen szerelőhöz vitte, hogy le lehessen vizsgáztatni. A szabálysértési eljárás eredményeként végül jogerősen pénzbírsággal sújtották, valamint hat hónapra a vezetéstől is eltiltották a panaszost.

Az intézkedést napszaknak megfelelő köszönéssel indította a szolgálatparancsnok, majd közölte az intézkedés okát és célját. Az intézkedés alapja a gépjármű rendszáma érvényességének ellenőrzése volt.

A rendőrök az intézkedés során tisztelettudóan, normális hangnemben kommunikáltak a panaszossal, kérdéseire készségesen és segítőkészen válaszoltak, minden szükséges felvilágosítást számára megadtak. A rendőrök álláspontja szerint az intézkedés során nem hangzott el a következő kijelentés: „fogja be”.

A Rendőrkapitányságnak nincs tudomása arról, hogy mire alapozva érzi a panaszos úgy, hogy úgy kezelték, mint egy „bűnözőt”. A rendőrség álláspontja szerint az intézkedés jogszerű és arányos volt.

A rendőri intézkedés jogalapját az Rtv. 44. §-ának (1) bekezdés b) és d) pontja képezte. A panaszos cselekményének megítélésakor figyelemmel voltak a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény 25/A. §-ára, valamint a KRESZ 4. §-a (1) bekezdés a) pontjára. A panaszossal szembeni fellépés módját az intézkedő rendőrök a Szolgálati Szabályzat 4. §-ának (7) bekezdése, 5. §-ának (4) és (5) bekezdése alapján választották meg az intézkedő rendőrök.

b) A panaszossal szemben intézkedő rendőrök jelentései a fentiekhez képest az alábbi többlet információkat tartalmazzák:

A szolgálatparancsnok által kihívott két járőr 15 óra 30 perc körül érkeztek a helyszínre.

A szolgálatparancsnok szerint a panaszos gépjárművének hatósági jelzése érvényességi ideje 21 nap, ennek érvényességét kívánta ellenőrizni.

A panaszos a helyszínen sérelmezte, hogy tőle elvették a vezetői engedélyét; közölte továbbá, hogy korábban is tévesen vették el azt a rendőrök, ám pár nappal később vissza is adták neki.

A panaszos az intézkedés során többször kifogásolta az intézkedés jogszerűségét, mivel – véleménye szerint – a tett intézkedéshez a rendőrségnek nem volt „jogosultsága”. A panaszos sérelmezte továbbá, hogy az intézkedő rendőrök az intézkedés során megtartották a biztonságos intézkedési távolságot.

c) A BM Központi Hivatal nyilvántartásának 2020. január 4-ei állapota szerint a panaszos vezetői engedélyét visszavonták.

d) A panaszos szabálysértési eljárás keretében való meghallgatásáról készült jegyzőkönyv tanúsága szerint a panaszos arról számolt be, hogy elvégezte az előírt „utánképzést”, így a vezetői engedélyének érvényesnek kell lennie. Ugyanakkor elismerte, hogy az erről készült igazolást nem mutatta be az okmányirodában (az igazolás már nincs meg). A panaszos a gépjárművet szerelőhöz vitte volna.

e) A szabálysértési ügyben való feljelentés tanúsága szerint a panaszossal szemben 2020. január 4-én a KRESZ 4. §-a (1) bekezdés a) pontjának, valamint 5. §-a (1) bekezdés f) pontjának megszegése miatt szabálysértési eljárás indult.

f) A vezetésre jogosító okmány, forgalmi engedély, valamint rendszám tábla elvételéről szóló elismervény tanúsága szerint a panaszos vezetésre jogosító okmányát, a gépjármű forgalmi engedélyét, valamint annak rendszám tábláját 2020. január 4-én 16 órakor – a KRESZ 5. §-ának (1) bekezdése alapján – elvették. Az elismervény tartalmaz az intézkedés alá vont számára készült tájékoztatást.

g) A Rendőrkapitányság által megküldött egyéb dokumentumok (a panaszossal szembeni szabálysértési eljárás iratai) a panaszügy elbírálása szempontjából további releváns információt nem tartalmaznak, így azok ismertetésétől eltekintek.

A vizsgálat megállapításai

A panaszos sérelmezte a közlekedésrendészeti intézkedés tényét, vezetői engedélyének, a gépjármű forgalmi engedélyének, valamint rendszámablájának elvételét, továbbá az intézkedés során alkalmazott hangnemet és bánásmódot.

1. Elsőként azt értékeltem, hogy a rendőrség a panaszost indokoltan, kellő jogszabályi felhatalmazás birtokában vont-a-e intézkedés alá.

A Rendőrkapitányság által rendelkezésre bocsájtott dokumentumok tanúsága szerint az intézkedés célja a gépjármű rendszáma érvényességének ellenőrzése volt. A szolgálatparancsnok szerint a panaszos gépjárművének hatósági jelzése érvényességi ideje 21 nap, ennek érvényességét kívánta ellenőrizni.

Az Rtv. 1. §-a (2) bekezdésének 2. és 4. pontja szerint a rendőrség az Alaptörvényben, az e törvényben és törvény felhatalmazása alapján más jogszabályban meghatározott bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatkörében szabálysértési hatósági jogkört gyakorol, közreműködik a szabálysértések megelőzésében és felderítésében; továbbá közlekedési hatósági és rendészeti feladatokat lát el.

Az Rtv. 11. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előjárója utasításainak – az Rtv.-ben foglaltak figyelembevételével – engedelmeskedni, a közbiztonságot és a közrendet, ha kell, élete kockáztatásával is megvédeni.

Az Rtv. 44. §-a (1) bekezdése b) pontjának megfelelően a rendőr az e törvényben és a külön jogszabályban meghatározott közlekedésrendészeti feladatának ellátása során a közlekedési rendszabályok megtartását, a járműhasználat szabályszerűségét, az okmányokra és a felszerelésekre vonatkozó előírások megtartását, a jármű birtoklásának jogszerűségét, az üzemben tartó, illetőleg a használó személyazonosító adatait, a jármű közlekedésbiztonsági állapotát és adatait a forgalomban és a telephelyen – a jogszabályban meghatározottak alapján – ellenőrizheti.

A rendőrség tehát – közlekedésrendészeti intézkedés keretében – ellenőrizheti a közlekedési rendszabályok megtartását. Ez az intézkedési jog a rendőrséget minden esetben (akkor is, ha egyébként jogsértésre utaló körülményt nem tapasztal) megilleti. Mindezek alapján – álláspontom szerint – alapvető jogokkal összefüggő visszásság e tekintetben nem történt.

2. A panaszos sérelmezte, hogy elvették tőle a vezetői engedélyét, valamint a gépjármű forgalmi engedélyét és rendszámabláját.

A Rendőrkapitányság által rendelkezésre bocsájtott dokumentumok tanúsága szerint az ellenőrzés során, a nyilvántartások lekérdezésekor kiderült, hogy a panaszos vezetői engedélyét a gépjármű forgalmi engedélye 2019. december 4-én, a gépjármű forgalmi rendszáma pedig 2019. szeptember 7-én lejárt, így azokat az Rtv. 44. §-a (1) bekezdése d) pontja alapján elvették.

Az Rtv. 44. §-a (1) bekezdése d) pontjának megfelelően a rendőr az e törvényben és a külön jogszabályban meghatározott közlekedésrendészeti feladatának ellátása során a járművezetésre jogosító engedélyt (okmányt), a jármű üzemben tartására vonatkozó hatósági engedélyt

(okmányt), a rakományhoz tartozó okmányokat, valamint a jármű hatósági jelzését – a külön jogszabályban meghatározottak szerint – a helyszínen elveheti.

E sérelem értékelése érdekében az alábbi jogszabályhelyeket tartom szükségesnek felhívni:

A Kki. rendelet 32. §-ának b) pontjának megfelelően az ellenőrzésre jogosult szerv (a továbbiakban: ellenőrző hatóság) nevében eljáró személy (a továbbiakban: ellenőrző hatósági személy) az eljárása során a vezetői engedélyt a helyszínen elveszi, ha [...] a közlekedési igazgatási hatóság a vezetési jogosultságának szünetelését véglegessé vált döntésével elrendelte.

A Kki. rendelet 96. §-a (1) bekezdése b) pontja bb) alpontjának megfelelően az ellenőrző hatósági személy az eljárása során a forgalmi engedélyt, illetve az ideiglenes forgalomban tartási engedélyt a helyszínen elveszi, ha a járművel a közúti forgalomban részt vesznek annak ellenére, hogy a jármű forgalmi engedélyének „H” adatmezőben szereplő érvényességi ideje vagy az ideiglenes forgalomban tartási engedélyének az érvényességi ideje lejárt.

A Kki. rendelet 97. §-a (1) bekezdése b) pontjának megfelelően az ellenőrző hatósági személy a hatósági engedélyt és jelzést a helyszínen elveszi, ha érvénytelen külföldi hatósági engedéllyel és jelzéssel vettek részt a közúti forgalomban. Ugyanezen § (3) bekezdésének megfelelően az ellenőrző hatóság az (1) bekezdés b) pontjában meghatározott külföldi hatósági engedélyt és jelzést a közúti közlekedési nyilvántartó szervnek megküldi. A nyilvántartó viszonzás esetén megküldi azt a kiadó külföldi hatóságnak.

Jelen panaszüggyel összefüggésben elmondható továbbá, hogy a forgalmi engedélyekre, valamint vezetői engedélyekre vonatkozó alapvető követelmények harmonizáltak az Európai Unió területén [ld. a Tanács 1999/37/EK irányelve, az Európai Parlament és a Tanács 2006/126/EK irányelve], ezzel összefüggésben pedig az egyes tagállamok hatóságai közlekedésrendészeti tevékenységük során kölcsönösen együttműködnek egymással. Természetesen az egyes tagállamok vonatkozó részletszabályai eltérőek, sajátosak, ugyanakkor a hazai – fent idézett – jogszabályi előírások nem hagyhatóak figyelmen kívül, az intézkedő rendőrök pedig ezeknek megfelelően járnak el.

A rendelkezésemre álló információk szerint az intézkedő rendőrök alapos okkal tekintették a helyszínen érvénytelennek a kérdéses külföldi hatósági jelzést és engedélyt (figyelemmel arra, hogy azok lejártak), így azokat a Kki. rendelet fent hivatkozott rendelkezései értelmében a helyszínen el kellett venniük, ezen a téren mérlegelési lehetőségük nem volt. A rendelkezésemre álló dokumentumokból kiderül továbbá [hivatkozva e Jelentés 2. pontjának c) alpontjára], hogy a panaszosnak a panaszolt intézkedéskor nem volt jogosultsága gépjármű vezetésére, így azt a Kki. rendelet fent hivatkozott 32. §-ának b) pontja értelmében az intézkedő rendőröknek a panaszos vezetői engedélyét szintén el kellett venni a helyszínen, mérlegelési lehetőségük ezen a téren sem volt. **Mindezek alapján e sérelem tekintetében alapvető joggal kapcsolatos visszásság nem történt.**

3. Vizsgáltam az intézkedő rendőrök panaszossal szemben alkalmazott hangnemét és bánásmódját.

A panaszos sérelmezte, hogy őt bűnözőként kezelték, valamint az egyik rendőr felszólította, hogy „fogja be”.

A Rendőrkapitányság által rendelkezésre álló dokumentumok tanúsága szerint a rendőrök az intézkedés során tisztelettudóan, normális hangnemben kommunikáltak a panaszossal. Az intézkedő rendőrök álláspontja szerint az intézkedés során nem hangzott el a következő kijelentés: „fogja be”. A Rendőrkapitányságnak nincs továbbá tudomása arról, hogy mire alapozva érzi a panaszos úgy, hogy úgy kezelték, mint egy „bűnözőt”.

a) Az Rtv. 2. §-ának (1) bekezdése második mondatának megfelelően a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

Az Rtv. 16. §-ának (4) bekezdése szerint a rendőr nem alkalmazhat [...] megalázó bánásmódot, az erre vonatkozó utasítást köteles megtagadni.

A panaszos beadványában nem fejtette ki, hogy az intézkedő rendőrök pontosan milyen módon bántak vele „bűnözőként”. A vizsgálat során úgy tekintettem, hogy e jelző arra vonatkozhatott, hogy a panaszos úgy érezte, hogy őt erkölcsileg elítélendőként, sőt akár alsóbbrendűként kezelték az intézkedő rendőrök. A Rendőrkapitányság által rendelkezésre bocsájtott dokumentumok tartalma az intézkedő rendőrök ilyen jellegű érzés kiváltására alkalmas cselekményére nem utal, sőt abból az olvasható ki, hogy a panaszossal szembeni bánásmód objektív, neutrális volt.

A panaszosi és a rendőrségi álláspontok között ellentmondás feszül, amely ellentmondást a rendelkezésre álló információk alapján feloldani nem lehet, így e panaszelem tekintetében a panaszos emberi méltóságát érintő visszásság fennállásáról nem áll módomban állást foglalni.

b) Az intézkedő rendőrök hangnemére vonatkozó panaszosi sérelem kapcsán a következők emelendők ki:

A panasz ezen eleme kapcsán felhívom a figyelmet az Rtv. előző pontban hivatkozott 2. §-ában foglaltakra. Szükségesnek tartom kiemelni továbbá a Rendőri Hivatás Etikai Kódexét (a továbbiakban: Etikai Kódex), amely iránymutatásul szolgál a Rendőrség számára a rendőrök által követendő magatartás tekintetében. Az Etikai Kódex 1. pontjának második mondata a rendőrről vonatkozóan előírja: „Önként vállalt hivatásával szemben különleges társadalmi elvárások érvényesülnek, melyekre szolgálati viszonyának fennállása alatt mindvégig figyelemmel kell lennie”. Az 5. pont szerint: „[a] rendőr a ráruházott hatalom alkalmazása során megfontolt és mértéktartó, intézkedéseit előítéletektől és indulatoktól mentesen hajtja végre, kerüli a szükségtelen konfliktusok kialakítását. Nem alkalmaz [...] megalázó bánásmódot és ezt mástól sem tűri el”. A 7. pont utolsó mondata szerint: „[t]udatában van annak, hogy saját személyén keresztül az egész testület megítéléséért is felelős”.

Indokoltnak tartom felidézni a korábbi Testület 64/2008. (VIII. 18.) sz. állásfoglalásában foglaltakat: A „rendőri hivatást választóktól, főleg az Rtv.-ben is szereplő szolgálati feladatok ellátása során – ezen belül is első sorban akkor, amikor intézkedés közben az állampolgárokkal közvetlen kapcsolatba kerül – más állampolgárokénál magasabb erkölcsi tartás, fokozottabb türelmesség és tolerancia, körültekintő és mások számára példaértékű viselkedés várható el.

Mindez adódik az Rtv. azon rendelkezéseiből, amelyek kiemelkedő közhatalmi jogosítványokkal ruházzák fel a rendőröket, így az államszervezetten belül kitüntetett pozícióba helyezve őket. Ezzel arányosan azonban az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat szigorúbb követelményeket is támaszt velük szemben, és az ezeknek való megfelelést maradéktalanul megköveteli, a számonkérhetőség lehetőségeit is megteremtve”.

A fentieknek megfelelően az állam kényszerhatalma nevében eljáró rendőrök bármilyen olyan kommunikációs megnyilvánulása, amely lealacsonyító, megalázó jellegű, alapvető jogot sért. Álláspontom szerint az olyan vulgáris megnyilvánulások, mint a sérelmezett kijelentés („fogja be”), mindenképpen e kategóriába tartozik, és így annak alkalmazása emberi méltóságot sértő lenne.

A panaszosi és a rendőrségi álláspontok között ellentmondás feszül, amely ellentmondást a rendelkezésre álló információk alapján feloldani nem lehet, így e panaszelem tekintetében a panaszos emberi méltóságát érintő visszásság fennállásáról nem áll módomban állást foglalni.

Budapest, 2020. ...